

Na realnih tleh

Kot pišemo na drugem mestu, je bil za podpredsednika deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine izvoljen slovenski deželni poslanec Miloš Budin, ki je kandidiral na listi PDS (Demokratske stranke levice). Njegova izvolitev gotovo pomeni osebni uspeh in priznanje, ki si ga je prof. Budin kot javni delavec povsem zaslužil. Bil je namreč večletni predsednik Kraške gorske skupnosti, od leta 1985 je župan v Zgoniku, pravkar pa se je začel njegov drugi mandat deželnega svetovaleca. Tudi naš list se pridruži čestitkam, ki jih podpredsednik Budin te dni prejema, in voščilom, da bi novo dolžnost uspešno opravljal.

Prav radi bi ob tej priložnosti napisali, da je Budinova izvolitev za podpredsednika deželnega zbora tudi uspeh za našo slovensko narodno skupnost. Žal pa tega ne moremo. Budin je seveda neoporečen pripadnik slovenske narodne manjšine, a je tudi član PDS ter je kot takšen bil izvoljen tako v deželni zbor kot za njegovega podpredsednika. Njegova pripadnost slovenski jezikovni skupnosti je bila odločilna za strankino vodstvo, ki se dobro zaveda teže slovenskih volivk in volivcev, zaradi česar jim je bilo treba dati tudi otipljivo priznanje, zlasti glede na hudo konkurenco v vrstah nekdanje komunistične levice.

Miloš Budin je postal podpredsednik deželnega sveta po sporazumu med LN (Severno ligo) in PDS. Prejel je 27 glasov, in sicer: 17 od LN in 7 od PDS, katerim so se pridružili še trije glasovi Zelenih. Odstalih 33 deželnih poslancev ni glasovalo zanj.

Ko se torej veselimo Budinove izvolitve na pomembno in predvsem ugledno mesto, smo hkrati dolžni opozoriti našo zamejsko javnost, da nikakor ne sme pozabiti na to, kar smo kot manjšina doživeli na deželnih volitvah 6. junija. Tedaj so namreč DC, PSI in njihuni zavezniki poželi, kar so bili sejali z novim volilnim zakonom: iz deželnega zbora je bilo izločeno edino izrazito manjšinsko predstavništvo, s čimer se je dejansko izvedla

DRAGO LEGIŠA

Severna liga zavzema širše razsežnosti

V italijanskem dnevnem tisku smo pred dnevi brali, da se je ameriški predsednik Clinton na nedavnem zasedanju predstavnikov industrijsko najbolj razvitih držav na svetu — zasedanje je bilo v Tokiu — zanimal za stanje v Italiji in predvsem za politično gibanje, ki mu je ime Severna liga. Predsednik italijanske vlade Ciampi mu je med drugim zagotovil, da Severna liga ne ogroža državne celovitosti, iz česar bi lahko tudi sklepali, da je imel ameriški predsednik prej drugačne informacije. Iz dnevnega tiska smo tudi izvedeli, da je ameriški odpravnik poslov v Rimu — novoimenovani veleposlanik še ni prišel v italijansko prestolnico — pred kratkim priredil kosilo na čast glavnega voditelja Severne lige Umberta Bossija in novega župana v Milanu Marca Formentinija. Iz vsega tega izhaja, da Severna liga le ni več zgolj italijanski notranjepolitični pojav, temveč da zavzema to politično gibanje že širše razsežnosti.

Po splošnem priznanju je Severna liga danes vodilna politična sila na severu države. Na volitvah 20. junija je bilo na njenih listah izvoljenih kakih 70 županov. Njihova teža je tembolj vredna upoštevanja, ker bodo glede na novo volilno zakonodajo, ki uvaja povsod večinski sistem, imeli štiri leta oblast trdno v svojih rokah in jih pri delu ne bodo pogojevale politične stranke, prisotne v občinskih svetih. Pomembno je dalje, da pripadajo Severni ligi župani velikih mest na severu države,

med njimi na primer Milan, ki je gospodarska prestolnica Italije.

Severna liga je priredila v nedeljo, 11. t. m., veliko zborovanje v kraju Pontida pri Bergamu, kjer so se zbrali vsi novi župani ter desetisočglava množica. Zborovanje je potekalo v kraju, ki je zgodovinsko pomemben, kajti tu je bila po izročilu leta 1167 potrjena Lombardska liga, se pravi zavezanstvo med občinami Milan, Bergamo, Brescia, Cremona in Mantova. Pristaši Severne lige se prav zaradi tega tu sestajajo ob pomembnih dogodkih, tokrat da bi primerno proslavili velik uspeh na zadnjih volitvah.

Zborovalcem je spregovoril strankin prvak Umberto Bossi, iz čigar izvajanj moremo razbrati vsaj temeljne smernice nadaljnjega političnega dela. Govornik je predvsem poudarjal, da se bo nadaljeval boj proti sedanjemu sistemu, ki so ga tradicionalne stran-

ke do korenin pokvarile. Na ruševinah tega sistema pa mora nastati nov red, ki naj temelji na federalizmu in na svoboščinah. Bossi pa je tudi poskrbel za veliko presenečenje. Izzval je viharno ploskanje, ko je zagrozil z **davčno stavko**, če predsednik republike ne bo razpustil parlamenta, ki ga sestavljajo skorumpirani ljudje, in če ne bodo razpisane državnozborske volitve, kakor hitro bo odobren finančni zakon. Pristaši Severne lige se bodo ponovno zbrali v Pontidi sredi septembra in se bo tedaj prešlo ob besed k dejanjem, če bo sedanji parlament še pri življenju. Bossi je zelo ostro kritiziral predsednika republike Scalfara zaradi njegovega zadnjega nastopa v zvezi s sodnimi obvestili, ki jih državni pravdniki pošiljajo politikom in javnim upraviteljem. Scalfaro naj bi s tem dejansko grajal sodnike in hkrati

D.L. ■■■► 2

Deželni svet ima novega predsednika

Novoizvoljeni deželni svet Furlanije Julijske krajine je na drugi seji dobil predsednika in njegove najožje sodelavce. Za predsednika je bil izvoljen prof. Pietro Fontanini, ki pripada Severni ligi, ta pa je stranka relativne večine. Prejel je 48 glasov, kar pomeni, da je njegova izvolitev rezultat sporazuma med različnimi svetovalskimi skupinami. Še pred glasovanjem je LN, ki je stranka relativne večine, razdelila programski dokument, ki vsebuje 14 točk. Šesta točka v dru-

gem odstavku pravi, da dežela »priзнаva vlogo posameznih jezikovnih manjšin pri nadaljnjem razvoju dobrososedskih odnosov in pri procesu evropske integracije«.

Za podpredsednika sta bila izvoljena prof. Miloš Budin od PDS (Demokratska stranka levice) in Cristiano Degano od DC. Budin je prejel 27 glasov, Degano pa 32, in sicer 17 glasov od LN (Severne lige) in 15 glasov od lastne krščanskodemokratske skupine. Tajništvo predsedstva deželnega sveta sestavljajo po en predstavnik Stranke komunistične prenov, misovskega gibanja, Liste za Trst in Zelenih. Nova seja deželnega sveta je napovedana za torek, 20. t. m.

Na dnevene redu bo izvolitev predsednika in članov deželne vlade. Že zdaj je znano, da je glavni kandidat za predsednika vlade prof. Pietro Fontanini od Severne lige, ki pa bo v tem primeru takoj zapustil mesto predsednika deželnega sveta. Fontanini je dejal, da bi ga moral zasesti predstavnik Kršč. demokracije, ki je za Severno ligo najmočnejša svetovalska skupina. Zanimivo bo videti, s katero skupino bo Severna liga šla v koalicijo za sestavo deželne vlade, kajti ta bo morala računati na podporo vsaj 31 svetovalcev v deželnem zboru.

Deželni predsednik Pietro Fontanini ter podpredsednika Miloš Budin in Cristiano Degano (foto D. Križmančič)

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 15. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Vojna je obrt, kruta in egoistična; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Filmska srečanja; 14.30 Kantavtorji in šansonjeji; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Na bregovih Vardarja«, Primorci v Makedoniji med obema vojnama.

■ PETEK, 16. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 9.15 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Števerjan '93; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ SOBOTA, 17. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki (ponovitev); 9.15 Zlata Jurin: »Dedek, izmisli si pravljico!«; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.00 Za črte, za bogove nad oblaki; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Z naših prireditvev (ponovitev); 16.00 Bile so stezice...; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze, ki ga je pripravila Zora Tavčar.

■ NEDELJA, 18. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Sara, mala princeska«; 11.00 Vladimir Jurc - Boris Kobal: »Lahko noč, gospod...« - radijske zgodbe iz našega vsakdana; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze, ki ga je pripravila Zora Tavčar; 15.30 Z naših prireditvev; 17.00 Carlo Goldoni: »Pahljača« - igra v treh dejanjih Produkcija SSG.

■ PONEDELJEK, 19. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Jugoslavija po letu 1945; 9.05 10 minut z...; 9.15 Otroški knjižni sejem; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.40 Slovenski zbori; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Znaš ta zadnjco?; 13.45 Poletni melodije; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Moji prijatelji za boljši svet.

■ TOREK, 20. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na počitnice; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Vladimir Jurc - Boris Kobal: »Lahko noč, gospod...« - radijske zgodbe iz našega vsakdana.

■ SREDA, 21. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 10.00 Poročila; 11.30 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 12.40 Slovenski okteti. Tržaški oktet; umetniški vodja Janko Ban; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Bardo 1992; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Moja srečanja z ljudmi v stiski.

Severna liga in Slovenci

Za zajamčeno zastopstvo

Zadnje deželne in upravne volitve so tudi pri nas prinesle veliko novosti. Zrevolucionirale so dosedanje večine in postavile na vrh dežele in goriške pokrajine Severno ligo. S tem se vnaša novo gledanje in zadržanje tudi do manjšinskega vprašanja. Posebej nas tu zanima, kakšno bo stališče Lige do Slovencev. V vsej svoji kampanji se namreč tega vprašanja sploh ni dotaknila, zato smo lahko upravičeno radovedni, kakšno bo. Niti uradne programske točke vsaj do zdaj tega vprašanja ne obravnavajo oziroma ga omenjajo le v skopi načelni obliki.

Severna liga je pravzaprav nastala in Lombardske lige, ki je najprej zasedla položaje v svoji deželi, kar je tudi naravno. Skupno z Ligo veneto je nato postopno ustvarila novo oz. združeno silo, Severno ligo (Lega Nord), ki je nato — kot znano — zadnja leta in zlasti po lanskim parlamentarnih volitvah postala ena glavnih političnih skupin, zlasti na severu Italije. Vse to so pri nas potrdile tudi junijske volitve. — Kaj pravzaprav hoče ta nova politična sila, ki jo vodi bojeviti sen. Umberto Bossi? V svojem uradnem glasilu »Lombardia Autonomista — Lega Nord« je dolga leta vedno prinašala glavne točke političnega programa, ki so predvsem federalizem, avtonomije, regionalizacija Italije in Evrope. Postavlja tudi načelo ovrednotenja in avtonomije vseh narodnosti v državi. Gotovo vsa lepa načela, ki pa morajo najti tudi svoje dejansko uresničenje, če hočejo pridobiti na verodostojnosti in zaupanju volivcev. Zadnje čase je nekoliko umaknila znan predlog o delitvi Italije na tri republike

(severno, srednjo, južno), čeprav od časa do časa njeni voditelji zagrozijo s secesijo.

Poglejmo pa nekoliko v naš prostor. Tu je Severna liga šele prevzela oblast v deželni upravi z izvolitvijo svojega predsednika deželnega sveta (verjetno bo ta kasneje njen predsednik deželne vlade) in pokrajinsko veščino v Gorici in občinsko v Pordenonu. Nas zanimata prvi dve. V osnutku programa za novo deželno vlado se nakazuje pomen slovenske manjšine in njene zaščite. Nova Goriška pokrajinska predsednica Marcolinijeva pa je v svojem programskem govoru v pokrajinskem svetu sicer omenila slovensko manjšino, vendar pa je posebej poudarila, da ne sme biti zanjo privilegijev. Znana fraza, ki smo jo že tolikokrat slišali...!

Nedvomno se bo Severna liga morala spoprijeti z manjšinskim vprašanjem, o katerem v volilni kampanji sploh ni spregovorila. Dejansko se verjetno njeni sedanji deželni voditelji za to ne zanimajo kaj posebno, čeprav je bil njen sedanji deželni tajnik in od lani poslanec v rimskem parlamentu še do nedavnega skupaj s Slovensko skupnostjo aktiven furlanski avtonomistični predstavnik na manjšinski listi Federalizem! Prav tako bodo morale tudi slovenske sile najti pravo politično strategijo za kar se da učinkovit in koristen prijem v nujnem dialogu z novimi upravitelji — predstavniki lige ter primerno a obenem odločno nastopiti za dosego svojih pravic in razumevanje te nove politične skupine.

a. b.

Čestitke M. Budinu

Ob izvolitvi deželnega svetovca Demokratične stranke levice, zgornjega župana, prof. Miloša Budina za podpredsednika deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine mu je deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar izrazil čestitke in željo, da bi na odgovornem mestu lahko veliko napravil v korist slovenske in pa širše deželne skupnosti.

ve z radikalnim zmanjšanjem slovenskega zastopstva, izključitvijo edine slovenske stranke po dolgih desetletjih aktivne in konstruktivne prisotnosti v omenjenih svetih, s črtanjem vsakršnega slovenskega zastopstva na goriškem.

Deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar zato v pismu ministru Elia, ki je bilo poslano v vednost tudi predsedniku vlade Ciampi, izraža upanje, da bo prišlo vsaj zdaj do novega razmisleka o tako pomembnem vprašanju demokratične ureditve.

Minister Elia je v parlamentu izrazil nasprotovanje popravkom v korist manjšin, ki so jih predstavili Južni Tirolci, Francozi iz Doline Aoste in predstavniki nekaterih vsedravnih strank, češ da je za zajamčeno zastopstvo manjšin potreben ustavni zakon. To naj bi bilo po njegovem mnenju potrebno tudi za ureditev volilne pravice italijanskih izseljencev, ki jim je poslanska zbornica v dosedanjem besedilu zajamčila 20 mest. Zato je Elia napovedal, da bo vlada po hitrem postopku obravnavala poseben ustavni zakonski osnutek o volilni pravici zdolcev.

Slovenska skupnost ga v pismu poziva, naj v istem osnutku reši tudi vprašanje zajamčenega zastopstva manjšin, če je že mnenja, da je potreben ustavni zakon, in če trdi, da je načelno naklonjen ugodnostim za manjšine.

Severna liga zavzema...

brasil politične stranke, s čimer naj bi zaviral prenoviteljski proces v državi.

Novost predstavlja tudi Bossijev silno oster napad na PDS (Stranko demokratične prenove), češ da je ta stranka zadnja trdnjava dosedanjega sistema. »DC in PSI sta bili izgnani s severa države, saj sta prejeli nepovratno vozovnico. Zdaj so na vrsti bivši komunisti«. Govornik je omenjal tretjo fazo razvoja, in sicer t.i. federalistično alternativo, ko se bo izoblikoval sistem, ki bo temeljil na »federalizmu in na svobodščinah ter bo zamenjal stari centralizem«. Nastale naj bi desne, sredinske in leve federalistične stranke, nosilke nadaljnega razvoja. »Prihodnjega januarja bom na kongresu v Bologni — je dejal Bossi — predlagal, naj se ustanovi leva Severna liga, ki se bo lahko bojevala s PDS z njenim lastnim orožjem. Le na ta način se bo mogel odpraviti prepad med Severom, ki že pripada Ligi, in Jugom, ki se še vedno predaja DC

in PDS. Nočem odcepitve, a odločitev prepuščam Jugu. Če bo izbral »liberizem« Lige, bomo skupno šli v Evropo, če pa se bo še dalje udingal etatizmu, bo Sever ubral svojo pot«.

Bossijeva grožnja z davčno stavko je globoko odjeknila v javnosti, tako da ostajajo dejansko brez odziva izvajanja tistih, ki trdijo, da se takšna stavka sploh ne more izvesti. V trenutku, ko številni politiki še dalje prejema jo sodna obvestila in ko prihajajo na dan najogabnejši grehi sedanjega sistema političnih strank, so množice zelo dovtetne za besede, ocene in napovedi, ki jih tako ognjevit, a silno preprosto izraža prvak Severne lige. To gibanje bo zato gotovo še dalje pridobivalo privržence in bo postavljeno pred preizkušnjo samo v trenutku, ko bodo njegovi župani, predsedniki pokrajin, deželnih vlad in morda celo osrednje vlade morali reševati konkretne probleme; ko bodo torej začeli opravljati dolžnosti, ki so si jih prevzeli z izvolitvijo. Do tistega trenutka bo Italija še vedno v prehodni fazi: od sedanjega sistema na novega.

Ambrož Kodelja

Koncentracijska taborišča nekoliko drugače (1)

MOČ REVEŽEV

Avstrijci radi poskrbijo, da je pri njih vedno nekaj novega, tudi za tiste, ki bi radi počitniško lenarili in morda samo še razmišljali o starih časih, ko se je mirno in lagodno plesalo ob valčku na lepi modri Donavi.

17. junija je na univerzi v Innsbrucku, na fakulteti za filozofijo, predaval brazilski teolog, soustanovitelj teologije osvoboditve Leonardo Boff. Zanimanje je bilo precejšnje in med poslušalci se je lahko videlo kar lepo število oseb, ki nekaj pomenijo za nemški kulturni prostor. Predavanje je imelo naslov: »Revni v svetu.« O revščini teologija osvoboditve veliko razpravlja. Priznam, da se o revščini težko govori, posebej še, ker v zadnjem času vse bolj sili v ospredje duhovna revščina, zlasti v civilizirani Evropi. Boff je najprej poslušalce opomnil, da ima Evropa okrog 12 milijonov revežev. To so resnično socialno ogroženi prebivalci, za katere se boji, da jih

Evropejci jemljejo premalo resno. »Revni imajo v sebi moč, da spreminijo kakršno koli družbo!« je poudaril Boff.

Ta na videz mala pripomba ima izreden pomen. To je ogromni potencial, ki lahko vpliva na vse mogoče oblike stabilnosti. Od ekonomske pa do politične. Danes javnega mnjenja ne oblikuje več elita, kot ga je nekoč, pač pa cesta in z njo reveži. Tu se zapaža pravi preobrat v psihosociologiji mase. Kako malo o tem razmišljajo naši vzgojitelji, marsikdo pa to celo podcenjuje! — Iz tega se lahko razbere, da moč Evrope v drugem tisočletju ne bo več v moči ekonomije in politike, še manj Cerkev, pač pa v moči revežev, saj se iz dneva v dan njihovo število veča. Reveži bodo, v kolikor se bo ta trend tako neizprosno večal, usodno vplivali na preobrazbo novega tisočletja. Prvi takšni znaki so že vidni v deželah, ki so prešle iz realsocializma v demokracijo. Vedno manj so prepričljive obljube in obetanja, vedno bolj so v ospredju dejanja in gola neizprosna realnost.

Teologi osvoboditve so nas že pred dobrim desetletjem opozorili: »Glede vprašanja moči velika družba sploh ne opaža tega, kar se dogaja v Cerkvi. Pri odločitvah, ki premikajo zgodovino nekega naroda, nima nobene vloge več, ali je Cerkev poleg ali ne.« (Leonardo Boff — Libertação de J. Cristo — Granade Sinal — 1974).

Na videz paradokсна ugotovitev je pa vsak dan vedno bolj realna. O tem vidimo, kako se je v zadnjem letu zamajal vpliv Cerkev na Poljskem, ko skuša Cerkev s svojim vodstvom vedno znova vplivati na politično sceno, pa ostaja za veliko večino nezanimiva in je ne upoštevajo.

»Ideje se ne pojavljajo iz lastne moči. Ideje so proizvod konkretnega življenja in mu služijo! Ali drugače povedano: če hočemo razumeti strukturo nekega pojava, ne smemo izhajati iz tega, kar ljudje mislijo in govorijo (čeprav ima to, kot vemo, relativno avtonomijo), temveč iz tistega, kar v svojem realnem življenju počne.« (Boff, Theologie und Praxis. Pogl. II. op. 6). To, kar v svojem realnem življenju človek počne, oblikuje čas in družbo. Da je to resnica, smo se lahko prepričali tudi ob naših zadnjih volitvah. Po Boffu: »To, kar v svojem realnem življenju zamejski slovenski človek počne, to bo tudi usodno vplivalo na našo slovensko zamejsko eksistenco. Ne pa to, kar kdo misli in kaj kdo kje reče in pripoveduje.«

(dalje)

Kobariški muzej in grozote prve svetovne vojne

Marsikdaj je človek nejeveren in nekoliko nezaupljiv, ko mu starejši pripovedujejo o tem in onem, kako je bilo med drugo svetovno vojno ali pa še celo med prvo, v kolikor je imel kdo deda ali pradedo, ki se je je udeležil. Mladi ljudje večkrat mislimo, da starejši (in ne samo oni) že iz neke občeloveške npravi radi pretiravajo, saj se človek rad ponaša s svojimi uspehi, rad povečuje nevarnosti in herojska dejanja, ki jih je prestal ali doživel in potem uživa ob začudenih in zapredanih pogledih tistih, ki ga poslušajo in verjamejo vsem njegovim besedam. Navsezadnje ni to nič kaj takega, vsakdo ima v sebi vsaj nekaj podzavestne želje, da bi izstopal, se z nečim proslavil in tako zaslovel.

Vojne si nihče ne želi, vsaj tisti ne, ki mora tvegati svoje življenje posebno takrat, ko gre za nekaj, v kar ne verjame. A kljub temu, da je vojna nujno zlo, v katerega je bil pahnen, je ob srečnem povratku deležen posebne časti, ugleda, občudovanja, ponaša, saj je bil do zadnjega njegov povratek v domov, domači so trepetali zanj in so še toliko bolj srečni, ker je bila usoda zanj mila in mu je prihranila življenje, sosedu pa ne. To, da mu je bilo prizanešeno, lahko postane pozneje nekaj, s čimer lahko zasloviš, pa čeprav prejšnje izkušnje ne bi ponovil za nič na svetu. (Drugače je, če nevarnosti iščeš sam, bolj si drzen, v hujšo nevarnost se boš podal, višja bo tvoja slava).

Prav zaradi teh arhetipskih obnašanj, h katerim se nedvomno lahko prištevamo tudi sami, ki tudi radi hiperboliziramo karkoli, samo da bi opozorili nase, večkrat radi zmanjšujemo ali podvomimo v verodostojnost besed tistih, ki so navezadnje lahko tudi skromni, celo ponižni, vsekakor pa v svojem govorjenju iskreni. Ob njihovem pričevanju malomarno zamahnejo z roko, ali pa, če smo bolj olikani,

sami pri sebi podvomimo v njihove besede, vendar jim tega ne pokažemo ali izrečemo. Delno opravičilo za tako vedenje je tudi dejstvo, da sami česa podobnega nismo doživeli in si zato vsega tistega ne moremo predstavljati, še posebno ne, če gre za vojna grozodejstva.

Nemogoče pa je, da bi lagali ali pretiravali vsi, zato obstajajo taka pričevanja, ki so dokazljiva, argumentirana, potrjena. Mimo teh ne moremo, saj so živ dokaz neke resničnosti, ki nikakor ne more biti zanikana. Te materialne in pisne ostanke ponavadi hranijo v muzejih, ki so danes za marsikoga že nekakšen tabu, nekaj preživelega, arhaičnega, anahronističnega, skratka zguba časa. In vendar so prav muzeji priložnost, da se za nekaj časa preselimo v preteklost in podoživimo tisto, v kar prej nismo bili trdno prepričani. V mislih imam predvsem kobariški muzej prve svetovne vojne: težko si lahko zamisljamo kraj, v katerem bi tako živo, plastično in prepričljivo pokazali, kaj se je med prvimi svetovnim spopadom dogajalo na naših tleh od Stivana preko Krna in Batognice do Karavank in onkraj njih. Večkrat nam muzeji samo prikažejo neko zgodovinsko obdobje na podlagi določenih folklornih elementov, navad, običajev, predmetov, orožja in umetniških dosežkov. Kobariški muzej pa hoče iti dlje: želi nas seznaniti, kaj pomeni vojna, v kakšnih nečloveških razmerah so se takrat borili avstrijski (slovenski) vojaki na eni strani in italijanski na drugi, kako so državniki razpolagali s človeškimi življenji, katerih število poslanih v gotovo smrt ni bilo pomembno, pomemben je bil cilj (12. soška ofenziva), ki je bila Pirova zmaga, saj se je naslednje leto ponovilo isto, samo z drugačnim izidom.

Da le ni vse skupaj samo fikcija, bi lahko mlademu ali starejšemu prenapetežu, ki se tako rad ponaša s svojimi »herojski« na stadionih ali z mazaškimi nočnimi »akcijami«, dokazali tako, da bi ga popeljali na pobočja Krna in Batognice, kjer je še vedno toliko vsakovrstnega železja (beri ostanke orožja), da bi kak bolj zagrizen radovednež morda še celo kaj novega odkril!

Ob takem smotnem in kronološko utemeljenem prikazu poteka vojne ob Soči si človek v bistvu ne more kaj, da se ne zamisli in potrdi verodostojnost besed tistih, ki niso hoteli pretiravati, temveč so nas želeli samo opozoriti, da se nekaj podobnega ne sme ponoviti in da nam želijo iz srca, da bi mi kaj takega nikoli ne doživeli. Zato ne bi smeli ravnodušno mimo vseh tistih grozot, ki se dogajajo neposredno v naši bližini: verjetno bi drugače reagirali, ko bi podobna nesreča doletela nas same.

Adrijan Pahor

NOVICE

60-letnica mašništva msgr. Gujona in Birtiča

Tudi v Špetru so pred nedavnim počastili visoki jubilej dveh slovenskih duhovnikov. Msgr. Pasquale Gujon in msgr. Valentin Birtič sta praznovala diamantno mašo, to je 60-letnico mašniškega posvečenja. Vzdušje ob proslavitvi dveh pomembnih obletnic je bilo izredno svečano, saj je sovpadala s praznovanjem 800-letnice župne cerkve. Ob videmskem nadškofu Alfredu Battistiju je ob tej priložnosti somaševalo kar petindvajset župnikov iz okoliških vasi in iz bližnje Slovenije.

Jubilanta sta svojo prvo mašo darovala leta 1933. Lahko si mislimo, koliko dragocenega dela sta duhovnika Gujon in Birtič opravila v tem dolgem obdobju, saj sta svoje poslanstvo opravljala v izredno hudih časih in je tudi njuna zasluga, da sta se slovenski jezik in izročilo v tistih krajih kljub težkim razmeram ohranila do današnjih dni.

* * *

Novi poslovni prostori vinogradnika Parovela

Vinogradnik Zoran Parovel iz Mačkolj je konec prejšnjega tedna odprl nove poslovne prostore v dolinski obrtni coni. Gre za nad tisoč kvadratnih metrov veliko površino, kjer je skladišče piva, mineralne vode in drugih pijač. Poleg tega so tu še stroji za ustekleničenje vina. Tudi naš list se pridružuje čestitkam vinogradniku Parovelu ob odprtju novega obrata.

Arhivirana zadeva Vinka Levstika

Znani slovenski hotelir v Gorici in Rimu Vinko Levstik, ki te dni praznuje 68 let, je po dolgih desetletjih sumničnej in obtoževanj prejšnji teden le dosegel veliko moralno zadoščenje. Pristojni javni tožilec v Ljubljani je sklenil arhivirati njegovo zadevo, ker ni ne indicov ne dokazov, da bi Vinko Levstik bil med vojno in takoj po vojni zagrešil huda kazniva dejanja, zaradi katerih je bilo njegove ime celo na seznamu vojnih zločincev.

Vest o sklepu javnega tožilstva v Ljubljani je bila objavljena na dan, ko je v slovenskem parlamentu bila zavržena zahteva po odstopu pravosodnega ministra odv. Kozinca, ki je po službeni dolžnosti na začetku 80. let branil Vinka Levstika.

Problem, ki je skupen obema manjšinama

Posnetek s srečanja med predstavniki koroških Slovencev in Ssk (foto D. Križmančič)

Tako Slovenci v Italiji kot Slovenci v Avstriji potrebujemo jasna zakonska določila, ki naj nam zagamčijo vsaj minimalno zastopstvo v izvoljenih telesih. Volilne reforme v Italiji so to nujnost že pokazale, koroški Slovenci pa so že dolgo v položaju, ki jim onemogoča izvolitev last-

nih zastopnikov zaradi krivičnih volilnih določil. Nujno je torej prizadevanje obeh narodnostnih skupnosti, pomoč demokratičnih sil, a tudi opozarjanje mednarodne javnosti na to vprašanje. Ravno glede internacionalizacije bo morala svojo vlogo odigrati predvsem matična Slovenija.

To je nekaj spoznanj s srečanja delegacij Narodnega sveta koroških Slovencev in Slovenske skupnosti 9. julija na Opčinah. Delegaciji sta vodila predsednik NSKS odv. Matevž Grilc (med ostalimi pa je bil prisoten tudi tajnik Enotne liste Rudi Vouk) in deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar.

Razgovor, pred katerim se je zastopstvo NSKS srečalo s Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, je bil posvečen tudi podrobni izmenjavi informacij o najaktualnejših vprašanjih, kot so volitve pri nas, snujoče se volilne reforme in odnosi znotraj manjšine, in na Koroškem, kjer izstopajo vprašanja zagotovljenega mandata, javnopravnega zastopstva manjšine in pa razhajanja o »multikulturalnosti«, ki vodi v zanikanje lastne identitete.

Jesen naj bi ob robu Primorskih dnevov na Koroškem prišlo do širšega srečanja zastopnikov slovenskih manjšin v Avstriji, Italiji in na Madžarskem za poglobitev razprave o skupnih vprašanjih.

* * *

Italijanska vlada namerava umakniti svoje vojake iz Mogadiša v Somaliji, ker se ne strinja z uporabo sile, kot je prišlo do izraza pred dnevi, ko so Amerikanci bombardirali mestno četrt, kar je zahtevalo veliko žrtev med civilnim prebivalstvom. Razjarjena množica pa je tedaj linčala kar štiri časnikarje in fotoreporterje.

Dolinska sekcija Ssk o volilnih izidih

(Naš praznik od 21. do 23. avgusta v Zabrežcu)

V preteklih dneh se je sestel glavni odbor dolinske sekcije Slovenske skupnosti in obravnaval politični položaj v luči izidov zadnjih deželnih in pokrajinskih volitev. Pri tem je ugotovil, da se slovenski volivci vedno bolj zavedajo nujnosti povezovanja oziroma čimbolj skupnega nastopanja zamejskih Slovencev na politični ravni. Ljudje si namreč očitno želijo nadaljnjih korakov v tej smeri, ki naj bi pomagali postopno preseči strankarsko razcepljenost, ki že usodno ogroža slovensko manjšino v Italiji.

Odborniki sekcije so nadalje z zadoščenjem ugotovili, da se je po daljšem obdobju ustaljenosti okrepila volilna teža Slovenske skupnosti tudi v dolinski občini. To med drugim zgovorno potrjujejo rezultati nedavnih junijskih volitev, po katerih je Ssk po volilni moči druga stranka v občini.

Na isti seji je sekcija Ssk sklenila, da tudi letos priredi svoj tradicionalni Naš praznik, in sicer v dneh 21., 22. in 23. avgusta na znanem prireditvenem prostoru v Zabrežcu pri Borštu.

NOVICE

Slovenska vlada je umaknila iz razprave v pristojni komisiji državne zboru osnutek pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju med Slovenijo in Hrvaško. Prav v zadnjih dneh so namreč Hrvati zasegli nekaj slovenskih gospodarskih objektov pri Reki ter spet začeli odvažati les iz tako imenovanega Tomšičevega gozda pri Snežniku, ki se po mnenju Ljubljane nahaja na slovenskem ozemlju. Poleg tega je še vedno nerešeno vprašanje slovenske pivovarne Union pri Buzetu, ki so jo Hrvati kratkoma zasegli.

Hrvaška vlada je reagirala zelo živo. Njen predsednik je na tiskovni konferenci izjavil, da Hrvaška ne bo prosila za prijateljstvo nikogar, niti Slovenije.

* * *

Tržaški preiskovalni sodnik je dostavil sodni obvestili bivšemu tržaškemu županu Richettiju (od KD) in bivšemu deželnemu odborniku ter občinskemu svetovalcu v Trstu Rinaldiju (prav tako od KD). Preiskava zadeva sum o nezakonitem financiranju politične stranke (KD) in o izsiljevanju. Medtem je bil ponovno aretiran bivši pokrajinski tajnik KD v Trstu Tripiani. Tokrat gre za sum o izsiljevanju podjetja, ki je obnavljalo muzej Revoltella. Še vedno pa je za zapahi bivši podpredsednik deželne vlade, socialist Carbone.

Na realnih tleh

operacija »etničnega čiščenja«, ki ni bila sicer krvava, a je imela enake učinke: izločiti glas naše manjšine iz deželnega zbora.

Zato se nikakor nočemo pridružiti zboru tistih, ki proglašajo Budinovo izvolitev za podpredsednika deželnega sveta kot uspeh celotne naše manjšine. Gotovo so bliže resnici tisti, ki menijo, da smo Slovenci dobili »cukrček«, da bi odslej »mirovali«.

Kar se nas tiče, so vsi lahko prepričani, da ne bomo niti za ped odstopili od tega, v kar smo globoko prepričani, in sicer od zahteve po z zakonom zajamčenem zastopstvu slovenske narodne manjšine v rimskem parlamentu, deželnem zboru Furlanije Julijske krajine in vseh tistih izvoljenih telesih, kjer se odloča o naši usodi. Za to področje ne moremo namreč delegirati nikogar.

NAŠE SOŽALJE

Ob izgubi drage sestre izrekamo znanemu glasbeniku, politiku in kulturnemu delavcu dr. Zorku Hareju globoko občuteno sožalje.

Uredništvo in uprava
Novega lista

Pevke dokazale visoko glasbeno kulturo in kvaliteto 15 let Vesele pomladi z Opčin

Dekliška skupina Vesela pomlad v cerkvi na Repentabru

To obdobje je čas jubilejev. Prejšnji teden so z dovršenim celovečernim koncertom v cerkvi na Repentabru praznovali 15-letnico delovanja tudi zbori Vesela pomlad z Opčin, ki jih uspešno vodi Franc Pohajač. Pele so članice skladateljev iz raznih obdobij, od slovenskih skladateljev pa je bilo slišati pesmi Škerjanca, Srebotnjaka, Pirnika, Florjanca, Ježa, Švikašiča in še Pavleta Merkúja in Ubalda Vrabca (na besedilo Ljubke Šortli).

Izvedba na koncertu je dokazala, da so dekleta skupine Vesela pomlad v teh letih dosegle visoko kvaliteto raven, kar dokazujejo tudi številna priznanja tudi na vsedrжавni ravni. Večkrat je bil zbor tudi nagradjen, pomembno pa je že samo po sebi dejstvo, da je tudi druge narode seznanil z našim slovenskim glasbenim izročilom.

Na začetku oktobra kongres tržaške Ssk

Tržaška Slovenska skupnost se bo zbrala na svojem kongresu predvidoma 3. oktobra 1993. Tak je vsaj predlog, ki ga strankin pokrajinski svet daje predsedstvu kongresa. Pokrajinski svet je o tem razpravljal na svoji redni seji v petek, 9. t.m. Ob odsotnosti predsednika Zorka Hareja je sejo vodil Robert Petaros, uvodno poročilo pa je podal politični tajnik Martin Breclj. Govor je bil predvsem o političnem položaju in perspektivah po zadnjih volilnih preizkušnjah.

Tržaški pokrajinski svet Ssk je ugotovil, kako so tudi izidi tržaških pokrajinskih volitev potrdili, da je novi večinski volilni sistem sam po sebi krivičen do slovenske manjšine, saj je v dobri meri obglavil njeno izvoljeno predstavništvo. To pa je v nasprotju z naravno pravico narodnih manjšin do politične zastopnosti. Prav zaradi tega je pokrajinski svet soglašal s potrebo, da stranka odločno nadaljuje s svojimi akcijami za zajamčeno minimalno zastopnost slovenske manjšine v izvoljenih telesih v okviru širših prizadevanj za pravno zaščito njenih temeljnih pravic. Pokrajinski svet je tudi soglašal, da je treba probleme slovenske manjšine internacionalizirati, saj predolgo tičijo na mrtvi točki in nič ne kaže, da bi jih bilo mogoče premakniti zgolj s prizadevanji na krajevni in na notranji vsedravnini ravni.

Tržaški pokrajinski svet Ssk je na svoji zadnji seji nadalje ugotovil, da bo jeseni na Tržaškem po vsem sodeč vrsta upravnih volitev, in sicer za obnovitev devinsko-nabrežinskega, a verjetno tudi miljskega in tržaškega občinskega sveta ter mogoče celo za obnovitev komaj izvoljenega pokrajinskega sveta, če bodo prodrli sodni prizivi za njegovo razveljavitev. Ob vztrajanju pri pravici do zajamčene minimalne zastopnosti v izvoljenih telesih te nove volilne preizkušnje postavljajo Ssk pred problem ustrežnejših volilnih povezav, posredno pa tudi pred problem ustrežnejše notranje organizacije. Vse to bo v središču predkongresne in kongresne dejavnosti stranke, ki bo posebno intenzivna septembra s sektijskimi kongresi ter se bo na Tržaškem zaključila s pokrajinskim kongresom predvidoma 3. oktobra. S tega foruma, in potem še s strankinega deželnega kongresa, bi moral priti tudi pomemben doprinos k dograjevanju demokratičnih odnosov znotraj slovenske manjšine, pa tudi k njenemu nadaljnjemu uveljavljanju v širšem prostoru.

Pogovor s predsednikom Kmečke zveze

Obstaja nevarnost, da pri nas ne bo več vrtnarjev

Kmečka zveza je na nedavni zadnji seji glavnega sveta ocenila stanje, v katerem se nahaja kmetijstvo pri nas. Člani so ugotovili, da je situacija zelo kritična, predvsem v zadnjih časih, ko so ostri vladni gospodarski ukrepi še bolj odločno segli v žep davkoplačevalcem. Predstavniki Kmečke zveze so zato na svojem zasedanju poudarili, da so nujni ukrepi odgovornih uprav, saj bo drugače kmetijstvo pri nas na daljši rok skoraj popolnoma zamrlo.

O teh vprašanih smo se pogovorili s predsednikom Kmečke zveze Alojzem Debelisom, ki je povedal nekaj podatkov tudi o hudi nevarnosti razlastitve na Kolonkovcu, od koder je sam doma.

V kolikšni meri vpliva vseplošna gospodarska kriza na kmetijstvo?

Kriza je seveda opazna; vse, kar potrebuje kmet za obdelovanje zemlje, gojenje trt, cvetličarstvo, živinorejo itd., je postalo izredno drago. Spričo visokih proizvodnih stroškov pa so cene pridelkov še vedno zelo nizke. Včasih se marsikdo vpraša, ali se sploh splača delati. Nove težave predstavlja poleg tega tudi novi davek na zemljiške površine, ki obremenjuje tudi kmeta. Problem predstavlja tudi razne vinkulacije zaradi načrtovanih gradenj, kot na primer na Kolonkovcu. Zaradi vseh teh naštetih dejavnikov kmetijstvo pri nas leto za letom upada. Res, da je še nekaj mladih, ki bi se želeli posvetiti tej panogi, vendar stanje ni takšno, da bi jim to delo lahko zagotovilo prihodnost. Kriza je sicer prisotna povsod, v kmetijskem sektorju pa je še bolj opazna, saj je proizvodnja dejansko ustavljena, ker ni tržišča.

Kateri kmetijski sektorji so najmanj občutili krizo in kateri najbolj?

Menim, da ima trenutno vinogradništvo še najboljše možnosti, vsaj dokler lahko naši pridelovalci prodajajo vino v osmicah. Upajmo, da bo v bodoče to ostalo; mnogi gostinci namreč gledajo z nejevoljo na osmice, ki jim »jemljejo« kliente.

Kar zadeva živinorejo je pri nas skorajda ni, kar pa je je, je v hudi krizi, cvetličarstvo pa, sicer v malem, še kar uspeva. Seveda človek kupuje rože le, kadar je vsega drugega dovolj. Kdor se ukvarja z vrtnarstvom pa mora računati na hudo konkurenco, saj vrtnarji iz drugih pokrajin ponujajo svoje pridelke po veliko nižji ceni. Sadjarstvo, vsaj za sedaj, tudi še kar uspeva. V tem mesecu smo na primer zabeležili zelo dobro letino fig. Seveda večina prideluje le za lastno uporabo ali pa pridelke prodaja le v naših krajih. Ob koncu naj omenim še oljkarstvo. Res je sicer, da bi človek od tega težko živel, vendar gre za panogo, ki ima dobre perspektive. Seveda je pri nas kmetijstvo le obrobno; z njim se naši kmetovalci praviloma ukvarjajo le poleg redne službe.

Kateri ukrepi bi bili potrebni, da bi kmetovalci pri nas lahko nekoliko svobodneje zadihali?

Pri nas bi bilo nujno odpraviti nekatere omejitve in popolnoma spremeniti politiko, predvsem kar zadeva živinorejo. Zelo hudo je dejstvo, da so količniki (kvote) mleka tako zelo strogo omejeni. Hude omejitve pa so tudi pri sadjarstvu in vinogradništvu. Še posebej na Krasu bi morali zakoni težiti k temu, da bi ovrednotili tradicionalne panoge, ne pa, da jih

poslopij, ampak tudi raznih cest. Od obdelovalne površine bi na Kolonkovcu ne ostalo skoraj nič. Razlastitvam bi se morali vsi odločno in složno upreti. Na žalost pa imam občutek, da so ljudje postali nekako apatični, ker ne vidijo rešitve in ne izhoda. Na Kolonkovcu smo že doživeli hude razlastitve in prizadetim še od zadnje razlastitve v 80. letih niso izplačali vse odškodnine. Če pa bodo tudi tokrat razlastili zemljo, bo še slabše — saj so po zakonu, ki je bil odobren v občini Neapelj, a so ga potem razširili na celotno državno ozemlje, ker so videli, da je za državo izredno koristen — dolžni plačati za razlašeno zemljišče le polovico tržne cene. Če pa se kdo upira, mu lahko odškodnino znižajo še za dodatnih 40 odstotkov.

Če bo prišlo do uresničitve tega načrta, praktično vrtnarjev pri nas ne bo več (velika večina jih je

Predsednik Alojz Debelis (desno) in tajnik Edi Bukavec na nedavnem zasedanju Kmečke zveze (foto D. Križmančič)

omejujejo. Če bo prišlo do uresničitve Kraškega parka, se kmetje bojijo, ali bodo sploh še smeli obdelovati lastno zemljo. Poleg tega bi bilo treba v kratkem rešiti problem zakona za razvoj Krasa, kar tržaška občina še vedno ustavlja. Kot zadnje bi še poudaril, da bi morala dežela bolj skrbeti tudi za strokovno službo. Dobro delovanje te službe je za kmetovalce nujno potrebno, saj morajo biti danes obveščeni o vsem, kar se dogaja.

Kot smo slišali v teh dneh, je načrt za ljudske gradnje na Kolonkovcu začasno ustavljen. Je po Vašem mogoče še na kakšen način ustaviti razlastitev na teh v glavnem obdelovanih zemljiščih?

Dejansko je problem sedaj samo odložen, še zdaleč pa ni rešen. Vinkulacije zemljišč — gre za približno 15 hektarov veliko površino — so torej ostale. V načrtu pa ni samo gradnja stanovanjskih

namreč iz Kolonkovca), Slovenci pa bomo tako spet izgubili lep del naše zemlje. Resnično tvegamo, da bomo ostali brez zemlje, če se bo takšno stanje nadaljevalo. Sploh pa smo videli, da so bile tudi prejšnje razlastitve tudi na Kolonkovcu nepotrebne. Poštni center na primer še sedaj ne deluje, ker so ugotovili, da menda ni funkcionalen, ker nima povezave z železnico...

Čemu se Kmečka zveza najbolj posveča v tem času?

Kmečka zveza je trenutno tako obremenjena z davčnimi prijavami, da dejansko nima časa za drugo delo. S tem se naši uradniki ukvarjajo že dobre tri mesece. Še dobro, da so pred leti obljubljeni, da bodo davčne obrazce poenostavili. Ko bo pri nas to delo zaključeno, bomo lahko spet posvetili več časa drugim problemom, ki se vsak dan sproti pojavljajo. Teh pa nikakor ni malo.

(hj)

Zaključil se je uspešen zborovski natečaj Seghizzi

V Gorici se je prejšnji teden zaključil zelo uspešen natečaj v zborovskem petju, ki je posvečen spominu na velikega goriškega glasbenika Cesara Augusta Seghizzija. Letošnje tekmovanje je bilo že 32. po vrsti in je v Gorico pripeljalo 17 zborov iz desetih držav. Slovenijo so zastopali Ljubljanski madrigalisti, ki so prejeli tudi dve nagradi, drugo nagrado v polifoničnem petju v drugi kategoriji, ko so se uvrstili za najbolje ocenjenim zborom Mats Nilssonovim vokalnim ansamblom iz Švedske. Ljubljanski madrigalisti pod vodstvom rojaka Matjaža Ščeka so v Gorici prejeli tudi tretjo nagrado na zaključnem večeru, ko so prepevali tako imenovane folklorne pesmi, ki bi bile pesmi Merkuja, Vrabc, se pravi slovenske pesmi. Njihov izkupiček je torej zelo zadovoljivo, ker Ljubljanski madrigalisti po dirigentovem mnenju niso in nikdar ne bodo tekmovalni zbor, čeprav je po Ščekovem prepričanju tudi potrebno kdaj pa kdaj sodelovati na tekmovanju in se tako pomeriti z najboljšimi.

Tokrat so za najboljšo pevce v Gorici člani žirije, med katerimi je bil tudi glasbeni kritik iz Kopra, prof. Ivan Silič, proglasili pevce že omenjenega vokalnega ansambla Matsa Nilssona, ki jih je tudi vodil. Polemik seveda ni manjkalo, ker poslušalci niso bili istega mnenja, kot ga je pokazala z nagradami žirija, ki je po mnenju večine preveč gledala samo na tehniko izvajanja in premalo na »dušo« pevcev in na njihovo izvajanje.

Zaradi tega nekateri v Gorici vihajo nosove in pravijo, da bi morali pri ocenjevanju zborov malce bolj gledati na izvedbo, s katerimi pevski zbori prikazujejo dušo in temperament svojega naroda. Pri takem izvajanju pa so bili najboljši prav Ljubljanski madrigalisti in pevci iz ruskega mesta Dubna. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da švedski pevci pravih ljubiteljev petja niso prepričali, pa čeprav so bili tehnično res najboljši v Gorici. Človek, posebno preprost ljubitelj petja, kakršnih je med obiskovalci koncertov seveda največ tudi v Gorici, si namreč ne želi samo tehnično dovršene petja, ampak predvsem take pesmi, ki mu pokažejo drugačno miselnost in čustvovanje nekega naroda, katerega ne pozna, ali pa ga pozna samo iz stereotipnih značajskih lastnosti, ki z njim res nimajo nobene skupne zveze. Prav zaradi tega malce razočaranja, ki pa ne more pokvariti dejstva, da so se Ljubljanski madrigalisti v dobrih dveh letih, odkar obstajajo, prebili v sam vrh evropskih pevskih zborov, saj velja goriško tekmovanje Seghizzi za eno najtežjih in najbolj zahtevnih v mednarodnem pogledu.

Jurij Paljk

»Oglej in Gorica - skupni zaklad«

Založba Arti Grafiche Friulane iz Vidma je izdala čudovito knjigo z naslovom Oglej in Gorica — skupni zaklad. Knjigo je v italijanščini napisal in uredil s sodelavci prof. zgodovine Sergio Tavano, ki velja za velikega poznavalca goriške preteklosti in še večjega poznavalca goriške cerkvene zgodovine, o kateri je že veliko pisal. Tavano je v tej knjigi razširil svoj doprinos v katalog velike in zelo uspele lanskoletne razstave, ki je bila v Villi Manin z naslovom Zlato in zakladi Evrope in je prikazovala zlatarsko umetnost na naših tleh od srednjega veka do danes.

Knjiga Oglej in Gorica — skupni zaklad je zelo lepo grafično urejena in je tudi polna prijetnih fotografij zlatarskih in liturgičnih mojstrov, ki jih sedaj največ hrani goriška nadškofija, saj se je cerkveni zaklad iz Ogleja skoraj v celoti prenesel po razpadu oglejskega patriarhata v Gorico, nekaj pa se ga je izgubilo, nekaj končalo v Videm in v Čedad. Gre za predmete, ki so služili pri bogoslužju in se v ta namen še vedno uporabljajo ob izrednih prilikah, kot je bila recimo pastoralna vizita-obisk Svetega očeta lansko leto. V knjigi je Sergio Tavano s sodelavci zelo natančno opisal predmete, ki sestavljajo thesaurus ecclesie v pravem pomenu besede, saj gre v večini primerov za zlate kelihe, križe, patene, moštrance, kelihe, ciborije, kadilnice, sploh vse bogosluž-

ne predmete, ki nam pričajo o veliki kakovosti zlatarjev in graverjev na naših tleh v srednjem veku in vse do danes. Posebno zanimivi so relikvariji, to so posebne posode, v katere so verniki spravljali kosti in ostanke svetih mož in jih slavili. Ti relikvariji so različnih oblik, za nas so posebno zanimivi doprnski lepo izdelani in dragoceni kipi, v katerih so še vedno ostanke kosti in druge stvari, za katere se trdi, da so pripadale svetnikom.

Tavanova knjiga je zelo lepo urejena in sam zgodovinar je napisal pregled vsega cerkvenega zaklada od časov Pavla Diakona v šestem stoletju pa vse do danes, ko so ti dragoceni predmeti spravljani na varnem v goriški nadškofiji in v njenem arhivu, lansko leto pa si je bilo mogoče nekatere ogledati na imenitni razstavi v Villi Manin, ki je privabila mnogo občudovalcev zlatarske umetnosti v našo deželo, predvsem pa pokazala, kako so ti predmeti pričala zgodovine katoliške cerkve na naših tleh.

Vsak dragoceni predmet, ki je namenjen za bogoslužje, saj so v knjigi tako kelihi kot znamenite škofovske palice iz Ogleja, da o imenitnih platnicah, ki so pokrivalo mašne knjige in evangelije, niti ne govorimo, vsi ti predmeti imajo svoj kratek in izčrpen opis ter dobro narejeno, največkrat barvno fotografijo. Prof. Sergio Tava-

(JP) IIII ➔ 8

Priveditve v Trebčah ob jubileju domače godbe

Ob 80. obletnici delovanja pihalnega orkestra Viktor Parma je bila v Trebčah vrsta glasbenih prireditev, na katerih so poleg slavljencev igrale tudi druge »prijateljske« godbe iz Nabrežine, Doberdoba, Proseka, Doline, Trsta in tudi iz Slovenije. Slavnostni koncert orkestra Viktor Parma je bil v petek, 9. julija, v Ljudskem domu v Trebčah. Spored je bil pester, saj so godbeniki igrali tako znane melodije kot tudi izvirne skladbe.

Pihalni orkester Viktor Parma je nastal leta 1913 in njegov prvi dirigent je bil Ferdo Majcen. Svoje delovanje so godbeniki prekinili le v vojnem obdobju. Za svoje delovanje je trebčanski pihalni orkester prejel že mnogo priznanj; med zadnjimi in najpomembnejšimi je bronasto odličje na državnem tekmovanju Združenja slovenskih pihalnih orkestrrov v Novem mestu.

Godbeniki orkestra Viktor Parma med slavnostnim koncertom

(foto D. Križmančič)

Pismo uredništvu

Spomin mi roma nazaj v leto, ko se je na Cerkljanskem rojeval Partizanski dnevnik in morda še bolj nazaj v čas. Spominjam se hiše v okolici Trsta, kjer sem se rodil (Greta je bila tedaj še okolica), hiše, ki je tudi sama dala svoj doprinos za svobodo, ki smo jo učakali nekaj let kasneje. Koliko ljudi se je v tistih časih zbiralo pri nas: ilegalci na sestankih OF, ljudje, ki so se v njej samo okrepčali in naspali, drugi dan pa nadaljevali pot s svojimi težkimi nahrbtniki v gozdove. In še drugi, ki so se izdajali za neme, ker verjetno niso znali slovensko ne italijansko; kateri jezik so v resnici govorili, nismo nikoli izvedeli. Hiša je bila torej vedno polna, posebno še zvečer in ponoči.

Kot otrok sem nekega takega večera videl prvega partizana s pravo partizansko kapo na glavi, slovensko trobojniko in rdečo zvezdo pristo na njej. Spominjam se naših žensk, kako so barvale rjuhe in iz njih šivale zastave, rdeča zvezda na sredi jim ni delala velikih preglavic, glavno, da je bila zastava naša. Vse to so seveda delale naskrivaj, moški pa so takrat stražili hišo. Takšnih spominov je še veliko, a morda o tem kaj več kdaj drugič.

Sprašujem se, kje je danes duh tistega časa, kje sta narodna zavest in ponos, kaj nam je ostalo po petdesetih letih? Nič ali skoraj nič. Ostala je samo rdeča zvezda, zastavo pa so lepo spravili na podstrešje. In vendar je bila prav ta zastava, ali bolje rečeno vse tisto, kar je ta zastava predstavljala — jezik, kulturo, navade itd. — dala povod našim ljudem, da so se množično vključevali v OF in NOB. Socialna revolucija, ki jo je predstavljala rdeča zvezda, je prišla v zavest ljudi šele pozneje, po več ali manj intenzivni propagandi.

Na Vrhu sem to zastavo iskal v prepričanju, da jo najdem, ne glede na to, s kakšnim znakom na sredi, takratnim ali današnjim. A kot kaže, so organizatorji podlegli tistim t.i. naprednim Slovincem, ki jim je slovenska zastava nacionalistični simbol, kar seveda prepreži ob prisotnosti zastav drugih držav. Podlegli so morda tistim, ki niso nikoli oziroma niso nikoli hoteli razločevati med bivšo jugoslovansko in sedanjo slovensko zastavo.

Ob obisku ministra iz druge države — v našem primeru ministra iz matične domovine — ki je zastopal slovensko vladno, bi morala že zaradi tega viseti zastava države, kateri visoki vladni predstavnik pripada in to ne samo zaradi protokola, ampak predvsem zaradi gostoljubnosti in olike.

Partizanski dnevnik oziroma njegov naslednik Primorski dnevnik, buditelj in obveščevalec vstaje in odpora slovenskega naroda proti okupatorju in vsem njegovim pomagačem, se torej danes otepa najbolj pomembnega simbola tega odpora, obenem trdi, da je bilo slavje v duhu tistega časa, kar še zdaleč ni res, ker so manjkale tiste zastave, ki so jih šivale naše ženske!

Prav je imel Palcich, ko je omenjal takratne stare okupatorjeve pajdaše, pozabil pa je na današnje oportuniste, ki jih pri nas ni malo in povzročajo škodo slovenski narodnostni skupnosti.

Aleksander Furlan

Naše slovenske gospodarske publikacije

V letošnjem 1. polletju smo dobili nekaj novih strokovnih gradiv (publikacij v obliki knjižic). Tako je na primer Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj izdalo praktično publikacijo v angleščini na 55 straneh z naslovom: FOREIGN TRADE REGIME OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA (Zunanjetrgovinski režim Republike Slovenije).

Publikacija vsebuje zanimiva in praktična poglavja o značilnostih slovenskega gospodarstva, kot na primer razne statistične podatke, dosežene rezultate v nekaterih panogah gospodarstva, problematiko prestrukturiranja gospodarstva, kakor tudi niz informacij o novih vladnih vidikih gospodarskega programa v tekočem letu. Ta publikacija zajema tudi zunanjetrgovinsko politiko Slovenije, tovrstno zakonodajo, zaščito industrijske lastnine, državne rezerve, tuja vlaganja v Sloveniji, institucionalno organiziranost slovenske zunanje trgovine in podobno. V drugem delu omenjene publikacije so zajeti najpomembnejši ekonomski pokazatelji za obdobje 1989-1992 in zajemajo: plačilno bilanco, uvoz in izvoz v posamezne države.

Enako ali še bolj pomembna pa je knjižica na 100 straneh, ki jo je izdal Vitrum, d.o.o., Ljubljana in ima naslov: LA SLOVENIA PER TUTTI (Slovenija za vse). Ta publikacija pa izredno praktično prikazuje krajši zgodovinski pregled Slovenije oziroma najpomembnejše datume oziroma dogodke od konca 6. stoletja do 7. 1. 1992. Opisan je slovenski parlament, parlamentarne stranke z navedbo parlamentarcev posameznih strank. Zabeležen je tu-

di državni svet, vlada Slovenije z navedbo predsednika in ministrov.

Lahko rečemo, da je knjižica Slovenija za vse izredno praktična. V njej bomo našli številne naslove vladnih in drugih institucij, ustanov, inštitutov, uradov, sodišč in tožilstev. Posebno praktično so predstavljeni naslovi diplomatsko-konzularnih predstav-

ništev Slovenije v tujini, kakor tudi tujih diplomatskih predstavništev v Sloveniji in podobno. Grafično so prikazani pomembni gospodarski kazalniki in prvine ekonomskega programa slovenske vlade za letošnje leto. Za tujce so zanimiva tuja vlaganja, bančni sistem, šolstvo, znanost, kultura, sredstva javnega obveščanja, denarni sistem in praktični napotki

za poslovneže z navedbo pomembnejših naslovov in telefonov.

V novembru 1992 pa je Zavod Republike Slovenije za statistiko izdal praktično brošuro na 54 straneh o osnovnih kazalnikih razvoja, prebivalstva Slovenije, delovne sile po dejavnostih, strukturi porabljenih sredstev za gospodinjstvo in podobno. Ta brošura je natisnjena v slovenščini in angleščini in nudi poleg navedenih tudi druge praktične informacije o slovenski in mednarodni menjavi.

V lanskem letu je Cankarjeva založba v Ljubljani v sodelovanju z Ministrstvom za informiranje izdalo v italijanščini izredno praktično barvno publikacijo na 127 straneh z naslovom: SCOPRIAMO LA SLOVENIA (Odkrijmo Slovenijo). Publikaciji je priložen tudi barvni zemljevid Slovenije. Knjižica pa obsega najpomembnejše geografske, zgodovinske, politične, gospodarske, kulturne, športne in turistične informacije.

S takimi in podobnimi strokovnimi in poljudnimi publikacijami v domačem in tujem jeziku se bo Slovenija hitreje odpirala v svet in pospeševala mednarodno sodelovanje na najrazličnejših področjih.

* * *

Predstavili Drago '93

V prostorih Društva slovenskih izobražencev v Trstu so v torek, 13. julija, na tiskovni konferenci predstavili spored letošnjih 28. študijskih dnevov Draga, ki bodo potekali v parku Finžgarjevega doma na Opčinah od 3. do 5. septembra. Uvodno predavanje bo imel znani promotor slovenske kulture v Parizu Evgen Bavčar. Na tiskovni konferenci je o sporedu spregovoril predsednik DSI Sergij Pahor, o 3. Dragi mladih, ki se bo začela dan pred študijskimi dnevi za starejše poslušalce, pa je povedala nekaj besed Breda Susič.

V Repnu lepo uspela občinska razstava vin

Tako je bilo na odprtju 31. občinske razstave vin v Repnu (foto S. Ferrari)

V Repnu je tudi letos lepo uspela občinska razstava vin, ki je bila tokrat 31. po vrsti. Organizatorji so za svoje obiskovalce pripravili tudi prijeten kulturni spored. Tako je bila v galeriji Kraške hiše na ogled razstava olj umetnika Evgena Guština, ki živi v Škofji loki. Navdih za svoje slike jemlje predvsem iz kamnitega kraškega sveta in njegove značilne arhitekture. Razstavo si bo mogoče ogledati do 15. avgusta, ko bo v Repentabru spet vse živo, saj bodo tedaj najbolj »vroči« dnevi pred znamenito Kraško ohceto. V okviru občinske razstave vin je bil v Repnu tudi slikarski ex-tempore, ki se ga je udeležilo 18 otrok.

Letos so bili nagajeni naslednji vinogradniki: Mirko Guštin, Karlo Milič in Lidija Gulič vd. Guštin za najboljši teran ter Ivanka Škabar, Milko Škabar in Alojz Milič za najboljše belo vino.

Jurij Paljk

»Bojim se, da ne bom imel več kam pisati«

Nobena skrivnost ni, da ima vsak zamejski časnik, pa naj gre tudi za osrednjega, velike težave z dopisniki, predvsem pa s tistimi, ki bi morali kaj napisati. Ta »morali« je mišljen tako, da uredniki in z njim sodelavci od nekaterih ljudi nekako pričakujejo, da bodo ti ljudje napisali o določenih stvareh, ki jih dobro poznajo, članke, ki jih bodo potem drugi prebrali. Seveda iz vsega tega največkrat ni nič in velikokrat se potem zgodi, tudi zato, ker vsak časopis mora redno izhajati in ne more čakati v nedogled neke objubilne in nikoli napisane članke, da velika večina pišočih bere vedno ene in iste ljudi, katere seveda berejo tudi drugi in skoraj vedno rečejo: »A ja, spet je on (ali ona), saj vem, kaj piše, saj piše vedno enako, uf, kako ga imam čez glavo, same brezvezne stvari in njegov nemogoči slog, raje bi se malce slovenščine naučil!« Da tukaj ne bom navajal, kako se opravlja nekatere, in kako med seboj pišoči eden drugega

»obdelujemo« in opravljamo, naj povem samo to, da smo vsi tisti, ki pišemo, v veliko premajhnem številu, malo nas je in vsi jasno tudi dobri nismo, kar je seveda tudi prav, saj bi drugače res veljalo, da smo neka elita, kar pa seveda, hvalabogu, nismo.

Problem je v tem, da danes nihče noče več pisati, prvič zato, ker se malokomu ljubi pisati, ko pa raje gleda televizijo ali pa napisano bere, drugič zato, ker prav tisti, ki najbolj otrešajo jezike okrog o tem, kako slabo naši novinarji in ne časnikarji pišejo, ne znajo napisati nobenega poštenega slovenskega stavka, za italijanski stavek pa jih nihče ne vpraša, ker so nezanimivi, tretjič zato, ker je veliko ljudi zapečarskih in neverjetno rado lenari, posebno med našo prosveto je veliko takih možnih piscev, ki raje uradniško končajo svoje delo in gredo zadovoljni s svojo vestjo in predvsem s svojo plačo domov, četrtič zato, ker... petič zato,

ker... Teh »zatojev« bi lahko naštel neverjetno veliko in med njimi bi malokdo naštel tistega na glas, ki ga bom sedaj jasno in glasno zapisal, ker mi je tega sprenevedanja dovolj. Nihče namreč noče pisati tudi zato, ker je pisanje slabo ali pa sploh in predvsem največkrat ni plačano. Mislim, da je to eden od razlogov, zakaj na oni strani meje, v Sloveniji, nimajo problemov, ker pač tam dopisnike, vse dopisnike, plačujejo, nekatere iz našega ljubelega zamejstva, tudi tiste, ki v zamejstvu ne napišejo enega članka zastoj za noben list, pa celo mastno plačujejo. Seveda bo sedaj kdo rekel, da je »njim na oni strani« lahko, ker je pač tam bolje urejeno, ampak to »res ni vedno res«, kot se temu reče.

Dejstvo pa je, da na »naši« — zamejski strani malokdo seže po peresu, pisalnem stroju ali pa se de za računalnik, ki je danes v skorajda vsakem domu, da bi nekaj napisal. Tistih, ki venomer sprašujejo, kaj naj napišejo, ko pa itak ni kaj pisati, raje ne bi omenjal, ker je bolje, da niti ne pišejo, če nimajo kaj pisati. Hvalabogu, je takih tečnežev, ki samo sitnarijo in potem nič ne dajo od sebe, med nami dovolj, glasni so predvsem na sestankih in vsakdo, ki dela pri kakršnemkoli zamejskem kulturnem društvu, predobro ve, da od takih ljudi, ki

SLOVENSKA PROSVETA V TRSTU

vabi na ogled predstave

Aleksija Pregarca

»BOŽJI VITEZ NA SLOVENSKE ZEMLJI«

Izjava igralska skupina Beseda

REPENTABOR - ŽUPNIJSKA ZERKEV

Sobota, 17. julija, ob 20.30

Nedelja, 18. julija, ob 17.30

Prizor iz Pregarčeve igre o škofu Antonu Martinu Slomšku

Večina dijakov že opravila maturo

Na vseh slovenskih šolah na Tržaškem in na Goriškem so se maturo na višjih šolah že zaključile. »Pod pritiskom« so trenutno le še dijaki trgovskega tehničnega zavoda Ž. Zois iz Trsta, kjer se bo ustno izpraševanje zaključilo v teh dneh. V Trstu je bilo letos 155, v Gorici pa 56 višješolskih maturantov. Zrelostnemu izpitu, ki je eden pomembnih mejnikov v življenju naše mladine, bomo posvetili več prostora v prihodnji številki.

imajo veliko briljantnih idej in jih predvsem na občnih zborih in v javnosti največkrat na glas in na vse pretege razlagajo, ne moreš pričakovati veliko, dela namreč ne ljubijo, zato pa imajo raje lovoriče in so vedno prisotni, ko se podeljuje nagrade in takrat, ko je treba »vrteti gobec«, kot temu početju lepo na Gorenjskem pravijo.

Malo se torej piše in še to počnemo vedno eni in isti, prav zaradi tega bi človek pričakoval, da bodo vsaj mladi samovšečno kdaj pomislili, kako lepo bi bilo videti vsaj svoje ime pod nekim sestavkom, ki bi ga rade volje pri nas objavil vsak, prav res vsak urednik, od dr. Legiša do Bojana Brezigarja in Marija Maverja, Jole Namorjeve, g. Jakomina itd. Malce na boljšem je slovenski radio Trst A in to zato, ker je državen in zato plačuje redno in pošteno, tudi zato, ker lahko. Nekateri pač ne morejo plačevati in tudi to je razumljivo, če pomislimo v kakšnem stanju je naša manjšina danes, ko se njena kultura potiska mačehovsko v kot, sposobne ljudi pošilja domov, ko se nobenemu ničesar več ne tiska ali pa samo tistim, ki imajo neke krhke zveze v Ljubljani, kamor hodijo po delovnih urah prosjačit ali pa sklepat nova delovna poznanstva, vse v stilu »ti meni to, jaz pa tebi ono«,

v najslabšem slovenskem slogu tržnega evropskega gospodarstva, ki se da tako lepo prenesti tudi na naš majhen gnojniček slovenske zamejske kulture ali na tisti kupček, ki je seveda še ostal od nje. Zadnje čase pa tudi to ne gre več, ker Ljubljana ne vidi dlje kot do Domžal in kvečjemu še do Cankarjevih brkov na Vrhniki, nekateri so mnenja, da še do tja ne. V zameno zato pa pontificira celemu slovenskemu majhnemu svetu in se gre namišljeno evropsko kulturo, katera seveda ne ve nič o tem, ali pa deli levite na desno in na levo, kako smo slovenski zamejci skorajda že izgubljeni, nikjer nas več skorajda da ni, niti slovensko, da ne znamo več prav govoriti, je pred kratkim rekel Pavček, nekakšne bele lise, da smo, na nas pa se včasih spomni le kak za slovenske razmere zelo dobro plačani državni funkcionar, ki pride v goste, odpoje svojo o tem, kako se za nas skrbi v Ljubljani, kako smo nekakšen most, po katerem se bodo oni vozili po pralni prašek na Rusi most v Evropo, če se ga seveda še tam spleča kupiti, ipd. in potem doma pokasira dnevnicu, kar seveda vsi zelo dobro poznamo, o tem na tihem govorimo, na glas pa si ne upa nihče govoriti o tem, tudi zato ne, ker se hitro komu zameri in... saj veste, zamera je hu-

Simpozij o pozabljenih Slovencih na avstrijskem Štajerskem

Še pred desetimi leti je nemški raziskovalec manjšin Heinz Kloss menil, da ob koncu preveč krvavega stoletja dveh svetovnih vojn in številnih drugih spopadov obstoji realna možnost, da se naše obdobje vsaj ob svojem izteku zapiše v zgodovino kot stoletje demokratičnega prebujanja neveljavljenih jezikov in narodnih skupin, ki jih mora mednarodna javnost na čim bolj intenziven način zaščititi.

V zadnjem času se kot na tekočem traku vrstijo simpoziji, konference, srečanja, na katerih razpravljajo o neurejenih odnosih med evropskimi narodi. Tako je bilo na mednarodnem pisateljskem srečanju v Brezjah na Koroškem, na mednarodni konferenci o pravicah manjšin na Bledu pa v nekem smislu tudi na tamkajšnjem 26. mednarodnem srečanju pisateljev PEN-a s temo, kako zavarovati svoje drugačne brate.

Da z razmerji med narodi očitno kljub lepim besedam diplomacije nekaj ni v redu, je pokazalo na primer tudi slovensko-avstrijsko znanstveno srečanje o pozabljenih Slovencih avstrijske Štajerske, ki se je tik pred Binkoštni zaključilo v mariborski univerzitetni knjižnici. Prireditev je imela izrazite politične dimenzije. To dokazuje že navzočnost avstrijske veleposlanke v Ljubljani Jutte Stefan-Bastl in svetovalca iz slovenskega ministva za zunanje zadeve Rudija Merljaka. Zbrani znanstveniki iz Slovenije in Avstrije, med njimi dr. Bogo Grafenauer iz Ljubljane, dr. Elisabeth Katschnig-Fasch in dr. Johannes Moser z graške univerze ter dr. Peter Gstettner s celovške univerze, so govorili o problemu asimilacije izumirajočih jezikov in kulturne identitete. Člen 7 avstrijske državne pogodbe izrecno štiti poleg koroških Slovencev

tudi Slovence na avstrijskem Štajerskem. Gre predvsem za ostanke Slovencev v radgonskem kotu ob Muri, toda ti so več ali manj mlačni in govore materinščino le še v najožjem družinskem krogu.

Narodno zavedni so le redki intelektualci, ki so glavni pobudniki gibanja 7. člen, ki želi rešiti, kar se še rešiti da. Toda roko na srcé. Ob tem bolečem problemu se skoraj vedno recipročno sproži vprašanje nekdanje nemške manjšine na Slovenskem. Četudi se je zapletala v protislovenski nacionalizem, to še ne more utišati vprašanja, zakaj je nenadoma ni več. Prav zaščita vseh in vsakršnih manjšin lahko prinaša heterogeni Evropi zanimivo pestrost pa tudi mir.

Lev Detela

»Oglej in Gorica...«

no pa je napravil še obširno in zelo natančno študijo o njih in njihovi usodi tekom zgodovine. Knjiga je tako primerno prikazala pomen teh dragocenih predmetov, še bolj pa je pomembna za razumevanje naše zgodovine, ki si je brez oglejskega patriarhata najprej in pozneje brez goriške škofije, ne moremo predstavljati.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

da stvar, posebno pa še tam, kjer je vse zelo majhno, v vseh pogledih, v stvarnem in prenešenem pomenu besede.

Kljub temu pa lahko zapišem, da mi je bilo pred kratkim zelo hudo, ko sem videl, kako mladi gledajo na te stvari. Poleg tega, »da ga ne briga«, ker je baje naš Novi list preveč majhen za njegove ambicije, »je tudi res, da se ekonomsko ne spleča pisati za vaš list, vi namreč ne plačujete, ker lahko isti čas neprimerno bolje vnovčim«. In mladenič, ki bo kmalu kot profesor učil na slovenskih šolah v Trstu ali pa se bo moral, ubožček, voziti na »zarakano Goriško, kjer Goričani res ne razumejo ničesar«, se mi je posmehnil, češ, »saj vem, da me ti ne moreš razumeti, a tako je.« Hudo mi je bilo tudi zato, ker sta zraven njega stali dve nadebudni slovenski kraški bodoči gospe ali gospodični profesor, ki sta enako mislili. Ne vem, kaj bosta oni dve poučevali, vem pa, da bosta.

Ni me sram povedati, da me to stanje malce skrbi. Da pa ne bi kdo mislil, kako sem strašno zaskrbljen za našo zamejsko-slovensko usodo, naj tudi čisto pošteno povem, da me to skrbi tudi zato, ker se bojim, da ne bom jaz imel več kam pisati. Jaz namreč rad pišem.